

La confiança europea dels últims cinc minuts

La cimera europea de Biarritz, que se celebra els dies 13 i 14 d'octubre, mostra a priori el fre que viuen les reformes a la UE. L'actitud de presidents i primers ministres respecte a l'ampliació i la Carta dels Drets Fonamentals indicarà si se supera o no l'impàs.

Els euroescèptics es preparen contents per a la cimera del Consell Europeu a Biarritz. El no de Dinamarca els acaba de donar la raó més estètica; la Conferència Intergovernamental (CIG), que ha de donar sortida a les ànsies ampliadores, sembla que està blocada; i, per acabar-ho d'adobar, la majoria dels 15 es mostra reticent a integrar —o a integrar aviat— la Carta dels Drets Fonamentals de la UE (vegeu EL TEMPS núm. 840) dins del Tractat de la Unió, és a dir, que el que ha de ser un dels principals símbols de ciutadania europea es pot quedar en un calaix després de l'aplaudiment de rigor.

En principi en l'agenda d'aquesta cimera informal, és a dir, preparatòria per a la més important a Niça al desembre, hi ha dos temes cabdals: la CIG i la Carta dels Drets Fonamentals de la UE.

El primer punt, que va començar a parlar-se a principis de febrer, està molt blocat, i els més optimistes, com el ministre d'Exteriors de França, Hubert Védrine, tan sols hi veuen "un petit desgel del clima". Dins la CIG els quatre temes grossos són la dimensió de la Comissió Europea, la ponderació dels vots, els temes susceptibles de veto, i les cooperacions reforçades. En el primer tema els estats petits reclamen als grans que només tinguin un comissari i els grans responen que són els petits els que s'han de sacrificar per fer la Comissió forta que tots volen. El següent tema també es debat entre grans i petits, a veure com es reparteix el pes de

cadascú en la constitució de majories qualificades, és a dir la ponderació dels vots. Pel que fa als temes susceptibles de dret a veto, així com les cooperacions reforçades (que els països que vulguin avancin junts en temes concrets), hi ha una oposició important liderada pels països euroescèptics com Gran Bretanya, Dinamarca i Suècia, que temen que si prosperen aquests temes ells perdran el dret a marcar el ritme de la integració europea (vegeu article a la pàgina següent).

La cosa, doncs, està negra, i encara podria ser pitjor ja que el president Jacques Chirac ja ha advertit que no acceptarà un acord modest. Ara, també és veritat que la història europeista ens mostra que fins les situacions més congelades als darrers cinc minuts de la cimera de torn, per molt informal que sigui, pateixen un reescalfament inesperat que fa respirar més o menys tranquils els euroadeptes. I si no hi ha reescalfament hi pot haver una fugida endavant, com la que ha deixat entreveure el canceller alemany, Gerhard Schroeder, proposant que a Niça es decideixi engegar una nova CIG, per a fer la tan al·ludida Constitució europea, abans d'avançar cap a l'ampliació.

La pre-Constitució. De fet, molts europarlamentaris veuen en la Carta de Drets Fonamentals de la UE el més semblant a l'inici de la futura Constitució de la Unió al·ludida per Schroeder.

La Convenció encarregada d'elaborar la Carta ja ha acabat la seva

feina i ha aprovat el text. En els últims mesos s'han polit diversos aspectes, com al preàmbul, on s'ha canviat la versió inicial de "l'herència religiosa" de la UE per "el patrimoni espiritual i moral". En el text consensuat molts dels drets ja són recollits a la Convenció de Drets Humans del Consell d'Europa, com els civils i polítics, però també n'hi ha que no, com els socials o els anomenats de "tercera generació", relacionats amb la bioètica i la protecció de dades. També hi ha hagut, però, ONG que critiquen que no es defensin amb prou fermesa els drets socials.

També el representant anglès a la Convenció tenia reticències pel que fa als temes socials, però per raons diferents. El Regne Unit no té constitució i desconfien de tot el que pugui suposar crear jurisprudència. Però finalment la pressió de Jospin i els sindicats anglesos han dut el govern de Tony Blair a acceptar la Carta.

Un calendari com a mínim. La Convenció, a més d'aprovar el text, també n'ha recomanat la inclusió al Tractat de la UE. De moment, a Biarritz els caps d'estat i govern reunits en Consell Europeu només hauran de decidir si accepten enviar-la a la cimera de Niça, on s'aprovaria oficialment. Fins aquí els 15 estan d'acord, una altra cosa és si també aprovaran incloure la Carta al Tractat. Això no es decidirà a Biarritz, sinó a Niça, però no és probable que en surti una resposta afirmativa, ja que la majoria d'estats hi són contraris

perquè suposaria resoldre en molt poc temps diverses mesures d'adaptació complementàries a l'aplicació de la Carta. El que sí que podria eixir de Niça és un calendari perquè en un futur immediat la Carta quedi inclosa d'alguna manera al Tractat.

D'altra banda, si la Carta no pot entrar per la porta de davant de la UE, sí que hi ha més possibilitats de fer-ho per darrere. El mateix president en exercici del Consell, el francès Pierre Moscovici, ha apuntat que, si bé és poc probable que la Carta sigui vinculant, sí que seria més factible que el Tractat fes referència a la Carta. De fet, el Tribunal de la UE, a Luxemburg, ja ha anunciat que encara que no s'inclogui la Carta al Tractat ells s'hi podran referir, creant així jurisprudència basada en la Carta.

Passi el que passi, qui sí que reclamarà que es tinguin en compte els seus drets són les organitzacions basques, que aprofitaran la

cimera per fer sentir les seves reivindicacions. L'eurodiputat d'Euskal Herriarrok, Koldo Gorostiaga, ja va criticar la setmana passada davant el Parlament Europeu que es parlés de drets humans a Biar-

ritz, al País Basc francès, quan els bascos no en tenen. La resolució d'aquest tema de segur que no es decidirà en els darrers cinc minuts.

Oriol Cortacans

Foto dels caps d'estat i de govern de la Unió Europea. Les diverses sensibilitats bloquegen els avenços.

Les virtuts del 'no' danès

Jaume Masdeu

Perseguits eternament pel dubte, com Hamlet, els danesos aquesta vegada s'han decantat pel no, per un no en el referèndum sobre la integració a la unió monetària que trasllueix també la negativa a aprofundir la construcció europea. La curiosa barreja de dos complexos, el de superioritat que li atorga ser un país ric, i el d'inferioritat que arrossega com a país petit amb fronteres amb un gegant com Alemanya, ha portat el 53% de danesos a rebutjar la moneda única.

Uns resultats, que no van tenir els efectes temuts sobre un euro malaltís, però que comporten conseqüències importants per al futur de la moneda única, a la qual priva de la vessant nòrdica i anglo-saxona. Després del rebuig de Dinamarca, Suècia s'allunya més que mai de la unió monetària, i al Regne Unit s'instal·len trinxeres més profundes per barrar el pas a les intencions de Tony Blair, qui, per cert, tampoc no passa precisament pels millors moments, per acostar-s'hi. Queda, doncs, un euro més limitat, sense possibilitats d'expansió, condemnat durant molt temps a ser "només" la moneda de 12 països. "Només" forçosament entre cometes per la quantitat i qualitat de les economies d'aquesta dotzena d'estats.

El no danès també posa en evidència un dels ills que des de sempre arrossega la construcció europea: el distanciament amb què el contemplen algunes opinions públiques. Ni la Unió Europea en general ni l'euro en concret no enamoren ningú. La UE ja pot tenir himne i bandera, que no fa batre més de pressa els cors. És acceptada més amb el cap que amb el cor, fins i tot pels públics més favorables que la volen però no l'estimen.

La bufetada que Copenhagen ha clavat a Europa té també efectes dinamitzadors. En el moment actual en què s'encara la recta final de la reforma institucional, que s'ha de concloure el desembre a Niça, proporciona un impuls als partidaris de les dues velocitats. Si la reforma en marxa ja tenia previst plantejar les anomenades cooperacions reforçades, ara aquestes fórmules perquè grups de països avancin més que la resta en temes concrets prenen més sentit que mai.

La companyia de socis mal disposats no és la millor per aventurar-se per rutes noves. A Dinamarca la perspectiva d'integrar-se més a Europa, d'entregar-li més competències, ha provocat l'aparició de pors pròpies de país petit i ric. I els danesos no estan sols, altres estats poden subscriure les seves posicions. Però no cal que els més lents bloquin el camí, que un vagó alenteixi tot el comboi, especialment a les portes d'una ampliació que acabarà convertint la Unió en un club de més de 20 membres. Per això, aquest referèndum pot marcar un abans i un després, perquè aquest "no" ha reforçat l'Europa de les dues velocitats. Són les virtuts del "no" que la nit del 28 de setembre va sotragar Europa.

Periodista (Brussel·les)